

историју људског друштва обележила борба између слободе и ауторитета а пре свега борба између поданика и владе за одбрану од тираније политичких владара. Он, Мил, свакој сили (власти) супротставља човекову неограничену слободу (слободу да тежимо сопственој добробити) коју је оправдано ограничити или употребити силу према њој само онда када се њоме чини неправда другима.

Осим идеалне државе и заштите индивидуалне слободе, постоји и други рецепт или могућност да се ограничи државна власт, спречи њена свемоћ и злоупотреба, а то је да се оствари владавина права. Ова идеја владавине права, па и сама теорија правне државе, развијале су се у правцу стварања правних и политичких средстава за спречавање самовлашћа државе и њене власти. И ова идеја о примату права, његовој владавини, такође је стара и сеже до античких времена и до самог Аристотела. Иако је Аристотел бранио добра уређења (каква је била монархија) и одвајао их од оних других – лоших и искварених, он је (по проф. Чавошком) више био склон владавини мудро састављених закона него владавини најбољих људи јер су ови подложни страстима док је закон правило без страсти. Иако корене идеје владавине права срећемо још у античкој епохи, код Аристотела (па донекле и Платона), ипак је ова идеја, па и сама теорија правне државе, произашла из либералне филозофске традиције која је помогла стварању грађанског друштва. У том либералном и грађанском смислу, правна држава (или владавина права) је значила слободу од апсолутне монархије и стечених права и привилегија које су уживали само поједини друштвени сталежи. Она је објавила победу разума и постала демократски и хуманистички идеал и циљ коме су људи ватрено тежили и њиме се заносили. Тај занос и данас траје, али и повремено сплашњава под ударом различитих покрета и идеологија које покушавају, и делимично успевају, да изазову ерозију па и извесно одступање од ове велике идеје каква је владавина права и закона.

Иако је зачета у античкој епохи, владавина права је европско достигнуће развијано током вековне борбе против краљевског апсолутизма и сузбијања злоупотреба државне власти. Та борба је поведена у Енглеској још у раном средњем веку (доношењем чувених аката, повеља и др.) да би кулминирала њеном славном Револуцијом с краја XVII века која је успоставила уставну монархију и ојачала парламентарну демократију али и означила крај самовоље извршне, односно краљевске власти. У духу те